

Over boeken, tijdschriften en grammfoonplaten voor vogelaars

Vegetatie en fauna van Goeree

Goeree wordt door vele vogelaars wat veronachtzaamd. De verbindingen zijn (betrekkelijk) ingewikkeld en we hebben wel eens moeilijkheden gehad er tijdens een weekinde (buiten het drukke seizoen), zelfs maar onderdak te krijgen. Wel jammer, want Goeree biedt de vogelaar vele geneugten, waarover wat meer wordt verteld in „Vegetatie en fauna van Goeree”, een publicatie waarvan de wat langademige ondertitel „een biologische inventarisatie van de Kop van Goeree door het Rijksinstituut voor Veldbiologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurbehoud (R.I.V.O.N.)” precies vermeldt, wat de inhoud is. Voor de vogelaar zijn dan vooral van belang de hoofdstukken „Avifaunistische gegevens van de Kop van Goeree” (door Dr. M. F. Mörzer Bruijns) en „De ornithologische betekenis van de natuurreservaten Plaat van Scheelhoek, Kwade Hoek en Hompelvoet” (door Drs. J. Rooth). Uit het eerste blijkt, dat van ongeveer 80 vogelsoorten mag worden verwacht, dat zij in de Kop van Goeree als broedvogel voorkomen en terecht voegt Dr. Mörzer Bruijns daar later aan toe, dat een vergelijking met gebieden als de Kop van Schouwen, dat vermaard is vanwege zijn vogelrijkdom, en met Voorne, voor Goeree gunstig uitvalt. „Bijna nergens in Nederland en nog minder in het buitenland vindt men een combinatie van zulke interessante biotopen met een redelijk groot oppervlak en zoveel soorten broedvogels zo dicht bij elkaar.” Er zou aan kunnen worden toegevoegd, dat het landschap bovendien van een grote charme is, niet het minst door zijn ongereptheid, die overigens natuurlijk gevaar loopt, als de uitvoering der Deltawerken het betrekkelijke isolement zal opheffen. Dr. Bruijns zegt daarover in de laatste alinea: „De Kop van Goeree is een gebied met een grote natuurlijke vogelrijkdom. Deze kan behouden blijven en zou zich nog in gunstige zin verder kunnen ontwikkelen. Hoewel er gevaren dreigen indien de te verwachten ontwikkeling van het toerisme in de komende jaren niet in goede banen wordt geleid, is er nog niets verloren. Er kan integendeel veel worden gewonnen. Het is aan de huidige gene-

ratie over deze toekomst te beslissen.” De Stichting Natuurmonument De Beer heeft op de Kop van Goeree de natuurmonumenten Punt van Goeree en Kwade Hoek in beheer en bovendien, buiten de eigenlijke „Kop” nog de Plaat van Scheelhoek en Hompelvoet (plaatselijk ook wel Paardenplaat) genoemd. Over Scheelhoek, Kwade Hoek en Hompelvoet bericht Drs. Rooth, waarbij hij opmerkt, dat Scheelhoek nog steeds de grootste *kluten*kolonie van Nederland en Westeuropa herbergt. Hij vermeldt in totaal 40 min of meer regelmatige broedvogelsoorten. Bovendien is de plaat een belangrijke pleisterplaats voor *brandganzen* en *grauwe ganzen* en een rustige ruiplaats voor *wilde eenden*. „Na de afsluiting van het Haringvliet zal de Scheelhoek een gebied zijn, vergelijkbaar met de Makkumerwaard na de afsluiting van de Zuiderzee. Dit betekent, dat ook hier de sterns een goede kans maken zich te handhaven of uit te breiden.” De auteur wijst voorts op het (in de toekomst wellicht nog toenemende) belang van de plaat als pleisterplaats voor ganzen.

De 317 ha grote Kwade Hoek is pas sinds kort reservaat en, wellicht mede daardoor, minder vogelrijk dan de Scheelhoek. Toch broeden er 40—50 paren *tureluurs*, enkele paren *grutto's* en *kemphanen*, ca. 40 paren *kieviten*, 20 paren *scholeksters* en 50—60 paren *kluten*! „.....een mooi en groot, afwisselend gebied, dat naast de grote botanische betekenis ook ornithologisch van belang kan worden”.

De ca. 600 ha grote Hompelvoet is een zandige slikplaat in de Grevelingen, voor Ouddorp, broedplaats voor o.a. *grote sterns*, die er echter nogal eens van hoog water hebben te lijden, evenals trouwens de *visdieven* en *kokmeeuwen*. In 1957 werd het aantal *grote sterns* op 800—900 paren, dat der *visdiepjes* op 700—800 paren geschat. „Over het aantal doortrekkende en pleisterende vogels is nog niet veel bekend. Het ziet er echter naar uit, dat deze plaat in de naaste toekomst steeds belangrijker zal worden en dat deze betekenis na de afsluiting van de Grevelingen nog kan toenemen.” De hier bedoelde publicatie van de Stichting Natuurmonument De Beer, waarvan

wij de lezing warm aanbevelen, is een overdruk uit het Jaarboek 1961 van het Wetenschappelijk Genootschap van Goeree en Overflakkee. K. Z.

Vegetatie en fauna van Goeree. Uitg. Stichting Natuurmonument De Beer (Hyacin'weg 11, Den Haag). Prijs f 2,25 (door overschrijving op postrekening 21 90 96 van genoemde stichting).

Der Seeregenpfeifer

Wat destijds (1956) in het „Journal für Ornithologie” niet mogelijk bleek, is nu in deel 282 van de Neue Brehm-Bücherei tot ons gekomen: een gedetailleerde, voor het overgrote deel op eigen ervaringen van de auteur gebaseerde levensbeschrijving van de *strandplevier* uit de noordwestduitse Bocht.

Een belangrijke bijdrage tot de biologie van een der meest verwaarloosde strandvogels. Belangrijk ook, wanneer wij deze vergelijken met eerder in deze serie over plevieren verschenen deeltjes.

Dit betekent natuurlijk niet, dat geen kritiek mogelijk zou zijn. Het imponeergeluid b.v. (blz. 18) is niet alleen aan de ♂♂ voorbehouden, het dreigende „ruuuh” nog minder. Een publicatie, waaraan in de tekst wel gerefereerd wordt (blz. 89) komt in de litteratuurlijst niet voor. Er zijn veel kortere perioden van vlugworden der jongen dan 41 dagen bekend (blz. 109). Dat de Franse westkust bij voorkeur overwinteringsgebied voor de N.W.-Duitse *strandplevieren* zou zijn (blz. 117), waag ik te betwifelen, als ik zie hoe weinig de maanden november, december, januari en februari in het terugmeldingenmateriaal voorkomen.

Ondanks kritiek echter, die altijd en overal wel mogelijk zal zijn, een boekje, dat ik met veel plezier heb gelezen en nog wel veel meer zal raadplegen. De uitvoering (vooral ook het afdrucken der foto's) is er sinds vorige plevierendeeltjes erg op vooruit gegaan. (De prijs, helaas, ook). J. Walters.

Hans Rittinghaus: Der Seeregenpfeifer. 126 blz., met 26 afb. en 5 tab. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt, 1961. Prijs DM 6.—.

Duinnummer Triëntalis

De gecombineerde nrs. 5/6 (juli—sept. 1962) van „Triëntalis”, het tijdschrift voor natuurstudie en natuurbescherming van de Christelijke Jeugdbond van Na-

tuurvrienden is geheel gewijd aan de duinen. Het is, zoals de redacteur meedeelt, geheel volgeschreven door Rienk de Jong en Maarten Thiel, die vertellen over het ontstaan van de Noordzeekust, de flora van Kennemerland, paddestoelen in het duin, vogelleven in de duinstreek, de insektenrijkdom van het duin, het konijn, dier en duin en mens en duin. Alles bijeen een aardig nummer, waarin o.a. de opmerking wordt gemaakt, dat van de ongeveer 160 vogels, die men in Nederland broedend kan aantreffen, er 130 in het duin broeden. Aan de mededeling, dat de *geoorde fuut* een vaste broedplaats in de Muy op Texel heeft, kan worden toegevoegd, dat deze soort ook geregeld broedt in het vogelmeer van de Kennemerduinen. De opvallende talrijkheid van de *fitis* in de duinen blijft onvermeld. Men krijgt de indruk, dat deze soort alleen langs de binnenduinstrand voorkomt, wat beslist niet het geval is. K. Z.

Triëntalis. Tweemaandelijks orgaan van de C.J.N. Abonnementsprijs f 2,50 p. j.

De blauwe reiger

Ian Strijbos' in 1935 verschenen „De blauwe reiger” heb ik altijd als zijn beste boek beschouwd. Zowel om de kostelijke jeugdherinneringen, die hij erin ophaalt (maar omdat ik mijn jeugd in dezelfde streek sleet, ben ik misschien bevooroordeeld), als om de aantrekkelijke en zorgvuldige wijze, waarop hij in de rest van het boek een beschrijving geeft van het leven van de *blauwe reiger*, vrnl. in de inmiddels verhuisde reigerkolonie te Sloten. Een monografie, die de vergelijking met het later verschenen „The Heron” van Frank A. Lowe glansrijk doorstaat. Bovendien geïllustreerd met een groot aantal voortreffelijke foto's die, dat moet men vooral bedenken, met veel eenvoudiger camera's en aanzienlijk minder snel materiaal werden vervaardigd, dan waarover wij thans beschikken.

Dit boek is lang uitverkocht geweest en daarom is het bijzonder verheugend, dat uitgever Veen thans in zijn serie „Vogelleven in Nederland” een nieuwe druk laat verschijnen. Een vooral opmerkelijke prestatie als men bedenkt, dat de eerste druk in 1935, geïllustreerd met 60 foto's, f 4,90 kostte en dat het thans mogelijk bleek dezelfde tekst, aangevuld zelfs met een hoofdstuk waarin Strijbos recente publicaties over de *blauwe reiger* samenvat, weliswaar op een wat kleiner for-

maat, doch nu met 3 foto's méér, voor dezelfde prijs uit te geven.

Reden temeer, om haastig een exemplaar te bestellen van dit boek over een vogelsoort die in Nederland talrijker voorkomt, dan in enig der ons omringende landen.

K. Z.

Jan P. Strijbos: De blauwe reiger. 2e druk, 189 blz. met 63 foto's. Uitg. L. J. Veen N.V., Amsterdam, z.j. Prijs geb. f 4,90 (voor leden van Vogelbescherming f 4,50).

Vogels in het open veld

De auteur van dit boekje zegt in zijn voorwoord, dat de uitgever hem de eis stelde, dat het „anders dan andere” zou moeten zijn. Een eis, waaraan naar mijn gevoel niet is voldaan. M. de Jong heeft een aardig boekje geschreven, waarin hij 64 vogelsoorten van het open veld behandelt (waartoe hij ook moeras en plas, strand en duin rekent) bij ruim 60 fraaie tekeningen van Rein Stuurman, maar anders dan andere is dit boekje naar mijn gevoel niet. Wel een goede introductie tot die vogelsoorten met gegevens over uiterlijk, voorkomen, nestbouw, eieren enz. Doch zonder opvallende persoonlijke ervaringen of vermelding van recente, weinig bekende gegevens uit de literatuur, die men na die inleidende verklaring zou verwachten. De uitgever gaf het een keurige verzorging, waartoe behalve de reeds genoemde pentekeningen ook de 15 kleurenfoto's van Cees Scholtz bijdragen.

K. Z.

M. de Jong: Vogels in het open veld. 152 blz., met ruim 60 tekeningen van Rein Stuurman, plus 15 kleurenfoto's van C. Scholtz. Uitg. C. A. J. van Dishoeck, Bussum, z.j. Prijs geb. f 4,90.

Hoor de vogels nrs. 7, 8 en 9

Opnieuw zijn drie grammofoonplaten verschenen in deze bekende serie van de Nederlandse en Britse vogelbeschermingsverenigingen en de Europese Fono Club. Na wat ik in vorige recensies in dit tijdschrift al heb beweerd over deze prachtige uitgave, moet ik ook van deze drie platen weer zeggen, dat zij voortreffelijk zijn.

Nr. 7 geeft voornamelijk geluiden van enkele vinkachtigen en gorzen. Voor de meeste Nederlandse vogelaars zijn de zang van *barmsijs* en *frater* alleen al de moeite waard, omdat zij die niet zullen kennen.

Dat zelfde kan worden gezegd van *oeverloper* en *goudplevier*, die op plaat

8 voorkomen. Buitengewoon interessant! De *scholekster* is subliem van weergave. Men waant zich geheel in het vrije veld. Ook als men de derde plaat (nr. 9) afdraait. Deze geeft meeuwen en het *visdiefje* en verder *oeverpieper* en *graspieper*. Een zingende *oeverpieper* horen wij niet elke dag! Terwijl de (Britse) *graspieper* zijn liedje ander eindigt dan ik het de onze tot nog toe hoorde doen. Het is alleraardigst werk om goed op die kleine verschillen te letten.

De hoezen vertonen ook deze keer uitstekende foto's; de tekeningen van Slijper zijn heel mooi, hoewel ik mij afvraag of het forse van de grote meeuwen wel voldoende uitkomt?

D. M.

Hoor de vogels! — Listen the birds! Nrs. 7, 8 en 9. 17 cm/33 toeren grammofoonplaten. Uitg. Eur. Fono Club in samenw. met „Vogelbescherming” en de R.S.P.B. Prijs p. st. f 5,50, per serie van drie f 15,—.

Schedelresten in braakballen

Als nr. 5 van de reeks Zoologisch Bijdragen, uitgegeven door het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden, verscheen van de hand van de heer A. M. Husson „Het determineren van schedelresten van zoogdieren in braakballen van uilen”. Een ook voor vogelliefhebbers zeer nuttige publicatie, omdat zij kan helpen bij het op naam brengen van prooiresten, die in „uileballen” worden aangetroffen. De vele zorgvuldige en fraaie tekeningen van H. Heijn alsmede de zeer duidelijke foto's van H. F. Roman zullen het determineren zeker vergemakkelijken. Een boekje, dat elke vogelaar bij de hand hoort te hebben.

K. Z.

A. M. Husson: Het determineren van schedelresten van zoogdieren in braakballen van uilen. Zoölogische Bijdragen, nr. 5. Uitgegeven door het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden bij E. J. Brill, Leiden, 28 mei 1962. 64 blz. met 19 tekstfiguren en 8 platen buiten de tekst. Prijs ingen. f 3,50.

Wonderlijke wulp

Op nog steeds onbegrijpelijke wijze werd onder de fraaie foto van een voedselzoekende *kluut*, op het omslag van het vorige nummer, ten onrechte vermeld dat dit een *wulp* zou zijn. Wij hopen, dat het mogelijk zal blijken een dergelijke fout in de toekomst te voorkomen. De fraaie foto werd inderdaad vervaardigd door Dr. W. Suetens, die uiteraard ook beter weet.